

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De Sanctorum Festiuitatibus Annitotius - Nvnc Demvm Integre Svppleti,
Concionibus per octauam Vener. Sacramenti suo ordine intersertis

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Appendix de vna vtraque specie Eucharistica. 1. Totum esse Christum sub
vna specie separatim. 2. De Eucharistiæ institutione & præcepto. 3. De
vsu vnus speciei in Emaus. 4. De vsu eiusdem ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56205](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56205)

DE VNA ET VTRAQUE SPECIE EVCHARISTICA.

LECTORI.

Vm per celebres viri doctissimi M. Petri Bessii S. Th. D. profundissimi Conceptus Theologiae passim in Germania, Polonia, alibiue in ore praeconum verbi diuini versentur; quibus in locis De Communionem sub vna & vtraque specie docendi non parua occurrit necessitas, operae pretium visum fuit, subiungere hanc Appendiculam, compendiosè materiam istam pertractantem, à viro Religioso ex Illmo Card. Bellarmini & R. P. Martini Becani è societate Iesu Opusculis pro maiori tuo commodo concinnatam. Fraterc. & Vale.

PRIMORDIUM INFOELICIS. Controuersie.

SUB annum Domini M. cccc. xii. Aenea Syluio teste in historia Bohemorum, extitit Pragæ Petrus quidam Dresdensis: qui ex illo Ioan. 6. Nisi manducaueritis Carnem filij hominis, & biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis: miratus, contra præceptum hoc usum obtinere Ecclesiæ, populum sub vna duntaxat specie communicantis. Itaque Iacobellum, Pragæ Concionatorem inducit, vt idem cum ipso sentiret, ac pro concione populum informaret Fit: populoque perplacuit. Et ex hoc ouo prodijt in Boemiam innouata hæresis Hussitica.

Succesit Lutherus, inque peius indies profecit. 1. Negabat, se consuluisse vnquam perulgari vtramque, nisi ex Concilij decreto. 2. In Assert. art. 2. ait: *Consultum mihi videtur nunc, vt non modo Concilium: sed per quamque diocesim quislibet Episcopus etiam inuito Papa, Christum secutus in Euangelio, rursus vtram-*

que speciem laicis daret. 3. In formula Missæ: Si quod Concilium statueret, & permitteret vtrâq. speciem: nos nequaquam vtraque vti vellemus: sed in respectum Concilij, eiusque statuti, aut vna, aut neutra, & minime vtraque vti vellemus. Maledictum vniuersos, qui ex potestate, aut statuto Concilij vtraque vterentur.

Quo ad Communicantes similiter impietas impij ascendit semper. Nam 1. docuit necesse non esse laicis vtramque porrigi. 2. In Cap. Bab. c. 1. Cogi posse Sacerdotes ad vtramque laicis præbendam poscentibus vtramque. His tamen liberum esse, vnam, vtramque, vel neutram sumere. 3. In Assert. art. 3. ait: *Qui vtramque nequiuerint impetrate, si omitant desiderare, impios hoc ipso Christum abnegare.* 4. Demum vnam speciem penitus condeminat.

ARGV-

ARGVMENTA HVIVS
APPENDICVLAE.

- I. Totum esse Christum sub vna specie separatum.
- II. De Eucharistia institutione & precepto.
- III. De usu vnius speciei in Emaus.
- IV. De usu eiusdem Apostolico.
- V. De usu & praxi Ecclesia.
- VI. De fructu Eucharistico quid Lutherani, & Calviniani.
- VII. Obiectiones haereticae de precepto Institutionis.
- VIII. De digna ad Eucharistiam accessione: an & qua necessaria.

PARS I.

Totum esse Christum sub vtraque specie separatum.

Totus sub vtraque Christus adest specie in Eucharistia Neque id tam vi verbi significatiui istius: *Hoc est corpus meum*: quam effectiui eiusdem: vt ad quod effectiuum: Corporis sequitur Concomitantia sanguinis & animae: (ob naturalem eorum vnionem) & Diuinitatis: ob vnionem hypostaticam Vis etiam verbi significatiua, est item optimè representatiua mortis Dominicae. Quippe sicut in hoc corpus ab sanguine & anima separatum fuit, ita verborum quoque significatus idem intellectui representat.

Fundamentum asserti primum est. 1. Ioan. 4. *Omnis spiritus, qui soluit Iesum, ex Deo non est: & hic est Antichristus.* Atqui soluunt Iesum, quod Concomitantiam partium negant: vt irritos eos Calvinistae, qui & totius abnegant praesentiam: Vtque Lutherani, id est, *Sacramentarij*: qui tamen praesentiam admittunt: sed diuisam, vt sit corpus exanime, exanguis: Calix solum sanguis, caeterum sit excorporatus, & inanimis. 2. *Vbiquitarij* concedunt Concomitantiam: & tamen postulant vtramque speciem, veluti praecipit. 3. *Molles*: Vt Phil. Melancht. in Aug. Conf. Apolog. art. 10. dissimulant hanc quaestionem: postulant vtramque speciem. Ergo *hi sunt Antichristi.*

Concomitantiam verò in simili percipe, vt in pomo inest color, odor, sapor, quantitas, substantia: Sic cum corpore Christi est sanguis, anima, diuinitas. Nectamen oculi pomum cernunt totum: sed colorem solum. Quia verò color cum caeteris realiter coniunctus est: totum videri pomum censetur: idque per naturalem concomitantiam. Ita & in corpore Dominico.

Alterum Fund. Ioan. 6. *Qui manducat me, viuet propter me.* At manducatur in specie panis: ergo in hac totus adest. Nam, Ego ait, *sum panis viuus, qui de caelo descendit. E., Hic est panis, qui de caelo descendit.*

Tertium Fund. Matth. 26. *Hoc est corpus meum.* Et viuum: quia Rom. 6. *Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur: mors illi, ultra non dominabitur.* Et indiuisum. Quia Ioan. 1. *Verbum caro factum est, id est, humanitati est hypostaticè vnita diuinitas inseparabiliter.* Sic vt, vbi est corpus Christi, sit ibidem & substantia eius: at aliam non habet, nisi diuinam: haec autem est idem re cum diuina Essentia: Atqui diuina essentia & subsistentia separari non possunt: ergo nec à corpore Christi. Neque Corpus potest amplius separari ab anima & sanguine: quia haec mors esset ipsa. Ergo vbi Corpus Christi: ibi totus est Christus.

Quartum Fund. Huc vnanimis SS. Patrum omnium incumbit consensus, sensusque Ecclesiae omnium retro saeculorum.

Accedunt miracula hostiarum saepius sanguine manantium.

Et haereticorum argumenta sunt ventosa, vana, meraque crepitacula. *Bell. 1. 3. l. 4. c. 21.*

Eucharistia bifariam attendi potest. 1. Vt Sacrificium. 2. Vt Sacramentum. 3. Sicut Sacrificium: iam in vna specie non habetur perfecte Sacrificij ratio: sed vtraque necessaria est. 1. Quia id est imitatio Sacrificij in Cruce peracti: proin debet Corpus mortuum, & Sanguinem effusum representare. 2. Debet esse in Sacrificio re ipsa, quod fuit in typo Melchisedechano, panis scilicet & vinum, *Gen. 14.* Cū Christus sit Sacerdos secundum ord. Melch. *Psal. 109. 3.* Sacrificium ordinatur ad remissionem peccatorum: sed sine hac non fit remissio, *Heb. 9.* 4. Ideo Ecclesia nunquam est passa sacrificari sub vna, Duarum itaque specierum necessitas pertinet ad sacrificium, non ad Sacramentum.

Qq. 3

2. Si

2. Si Eucharistia consideretur vt Sacramentum: tã sub vna totus, quam sub vtraque: Christus adest specie: vt concommunionem dicitur. 1. Quia in vna specie est perfecta & tota ratio Sacramenti, significans refectionem internam anime, & vniionem fidelium inter se, & cum Christo. 2. Quilibet species propriam habet & formam, & materiam. Nec vna species dependet ab alia, vt sit Sacramentum. 3. Figuræ Vet. Testam. quæ Eucharistiam spectabant vt Sacramentum, in sola specie manducabili consistebant: vt lignum vite in paradiso, panis propositionis, Agnus, manna. Cuius du Iesus Ioan. 6. meminit, de potu silet. Atqui figuratum respondere figuræ debet: Ioan. 19. vt impletur Scriptura. Sacris in præsens ista ad propositum, quæ desiderabuntur reliqua, Patres dabunt secuturi. Vnum pro simbolo addo simile: sed rem quod declarat apte.

Sit tibi legatum, quod idem duplici codicillo scripserit testator. Datur alter tibi codicillum solus: quid desideras amplius? Rem tenes, Testamentum habes, altero quo indiges: Accipias tamen: at nihilo plus hereditatis capies. Negetur alter: de re nec hilum perdes.

4. sicut Exod. 16. nec qui plus (mannæ) collegerat, habuit amplius: nec qui minus parauerat, reperit minus: sed singuli iuxta id, quod edere poterant, congregauerunt. Quo beatiores Catholici, infeliciores aduersarij. Nã quo illi cumque modo communicent, totum percipiunt: hi Lutherani diuisum seu mortuum: hoc est, nullum ymbra captant Caluiniani.

— Vtrique polo debentur eidem.

PARS II.

De Eucharistia Institutione, & Præcepto.

Fons errorum.

Fons errorum ac querelarum partis aduersaræ, quas circa vsum Eucharistiæ sub vna, seu vtraque specie mouet, duos comperio. Alter est opinantium, quod idem sit Sacramenti Institutio & Præceptum. Alter, quod specierum alterius ab altera diuisione facta, ipsius Christi fiat diuisio dimidiati.

Quod ad primum attinet, est in ipso limine impingere, sic ratiocinari: Quidquid Dominus instituit, & quo modo: id ipsum quoque præ-

cepit. Sed Eucharistiam instituit sub vtraque: Ergo & præcepit. Propositio bimembris est, de re & modo rei, & vtrunque falsa. Vera assumptio, conclusio falsa.

1. Quod ad rem. Non id omne præceptum est, quod institutum à Domino. Aliud enim est institutio perse sola: aliud præceptum. Illa rei duntaxat, quæ non fuit, initium introducit, formamque constituit: hoc eiusdem necessitatem imponit. Sunt autem complura, quæ instituit Dominus, vt iusta, & cuique salutaria: quæ tamen non præcepit, vt omnibus necessaria. Cuius sunt generis consilia Euangelica, Matrimonium, Ordo Ecclesiasticus, officium prædicandi, baptizandi, ægros inungendi, &c. Ad hæc talia, etsi instituta pro cunctis, non cuncti tamen ex præcepto ad ea tenentur. Quia non, quæ omnibus salutaria creditur, sunt item omnibus necessaria facta, vel obseruata.

2. Quod ad modum rei, dices: Non teneantur quilibet ad quælibet instituta Christi, at tamen qui quodcumque apprehenderit sponte vsurpandum: is idem ad institutionis modum vsurpare tenetur. Ergo, qui communicant, tenentur ad formam institutionis obire Synaxin.

1. Quid inquam? Si antecessens vniuersæ verum, iam cuique vxorem educere instituenti, necesse foret: è sua sibi costa sponsam efformare. Nam eum ad modum Deus in Matrimonij institutione fecisse proditur.

2. Et vero vel in ipsa Eucharistiæ institutione an non vsurpabantur & ista: Quod in domo priuata, non in templo: quod vesperi: quod lotis ante pedibus Discipulorum: quod non ieiunis, sed bene prius, religioseque pastis omnibus administrata fuerit Eucharistia, atque præcepta esse affirmant? Atqui sunt in institutione: neque tamen in præcepto.

II. Quare nemo non videt, ea inter sese discernenda esse, idque bifariam: quæ in Sacramenti institutione vsu venisse accepimus. Vt alia statuatur pertinere ad substantiam seu essentiam rei institutæ: ad circumstantiam, seu accidentem alia. Vnde sic ratiocinandum est: Quæcumque ad cuiusque Dominicæ Institutionis substantiam pertinent: eadem vsurpanti institutum ipsum sunt obseruata necessaria: non quæ quamlibet attinent circumstantiam.

1. Sicut baptizaturus vtatur necesse est materia aquæ naturalis, & verborum forma: in his tamen substantia.

Non quod à
Deo institutum est
præceptum
idem.

Nec cuius
instituti
vni
est semper
necessarium.

In quoque
instituti
sunt substantia
& accidentia
liberata: id est
necessarium,
non hoc.

PARS III.

De usu vnius speciei in Emaus.

1. Ictis ergo Christi, Ioan. 6. de vna specie consonum est factum eundem, Luc. 24. Nam discipulos in Emaus communicauit sub vna Vt Ph. l. Melancton in Conf. Aug. pluresq; alij consentunt. Et constat i cōsensu SS. Patrū Aug. l. 3 de consensu Euang. c. 25 & ser. 146. de Temp. Et Epist. 59. q. 8. Auctor operis Imperf. hom. 17. in Matt Theoph. in c. 24. Luc. 1. Patrum &c. Hier. in epitaph. Pauli vbi sic: In fractione consensu panis cognitus Dominus Cleopha domum in Ecclesiam dedicauit.

2. Cōstat ex textu Luc. 24. Et factū est. quid: 2. Textus. Magnum & nouum. Accipit panem, & benedixit ac fregit, & porrigebat illis. Verbis iisdem idē factū delectu: M. 16. 26. Accipit panē, benedixit, fregit, deditq; discipulis suis. Atqui hæc intelliguntur de Eucharistia: cur non & illa? Bis igitur eam instituit Dominus. Semel pridie quam pateretur, sub vtraq; datam Apollolis Sacerdotibus: iterum die Resurrectionis, sub vna datam laicis discipulis in Emaus.

3. Constat ex effectu. Nam aperti sunt oculi eorum, & cognouerūt eū. Vnde ex sumptione panis Eucharistici. Sic August. l. 3 de Conf. Euang. Accipimus hoc impedimentū in oculis eorū à Satana factū fuisse. Sed tamē à Christo est facta permissio vsq; ad Sacramentū panis: v. v. nitate corporis eius participata, remoueri intelligatur impedimentū inimici, vt Christus possit agnosci. Theophyl. Oculi eorū, qui benedictū panē assumerūt, aperitur, vt agnoscat illū. Magnā enim & indicibile vim habet caro Domini.

11. Dicēt Factū in Emaus quidā S. Patres negāt fuisse Eucharisticū. Esto, inquā, negent. 1. defenditur. Nō tamē idē idcirco negāt: Communionē sub vna. 2. Nec id interpretātes de vna istos arguūt hi de hoc, quod senserint Cōmunionē sub vna licere. 3. Vere inde liquet, dictos S. Patres credidisse, Cōmunionē sub vna iure diuino prohibita nō esse, siue Christus dederit eam in Emaus sub vna, siue nō. Proben igitur hæretici, Patres istos errasse. Interim omnis illis ætas, & Ecclesia consentit, consciscitque.

Dicūt porro: Mar. 6. Similia referuntur in multiplicatione quinque panum Nam accepit, 2. Textus.

substantia baptismi consistit. Quod ad circumstantiam, & mater à quidem, necesse non est, vt aqua sit Iordanis, eo quod in hoc sit baptizatus Dominus: nec interest pluuialis, fluuiialis, fontana sit an stagnans: vna, an trina immerfio; formæ autem idioma latinum sit, an aliud.

Ergo simili re in Eucharistiæ instituto, quæ substantiæ sunt: non quæ circumstantiæ: necessaria sunt obseruatu. Jam verò in Eucharistia ipse Christus totus, verè, realiter ac substantialiter præfens sub symbolo, est ipsa substantia: At vnum sit, aut geminatum symbolum: id circumstantia est vt vnumque modo adfit alterum. Ac proinde ea neque necessaria est absolute ad substantialem integritatem Sacramenti Ratio est duplex. Prior. Quia vtraque non est præcepta à Domino: licet instituta. Posterior, Quia vnam licite vsurpari euidenter conuenimus.

Non est præcepta 1. Quia ipsa institutio nō est præcepta: vt liquet. 2. Nec in institutione sunt addita verba, quæ vtramque præcipiant. 3. Nec alibi vsquam præceptum reperit queūt aduersarij, Ergo.

Aduersarij autem sunt Hussitæ: Lutherani: Calvinistæ.

Hussitæ quærun præceptum, Ioan. 6. Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. At pernegant Lutherani toto eo capite vel apicem loqui de Eucharistia. Ergo quærun præceptum in eo Luc. 22. Hoc facite. At repugnat ijs Calvinus cum Gillicanis Calvinistis, pertendens: solis id Laicis dictum. Ergo is quærit mandatum in istis, Matt 26. Bibite ex eo omnes. At hoc ad solos pertinuisse Apostolos, declarat Marcus, dicens: Et biberunt ex eo omnes. Hæc pluribus infra Parte IX. Quare scripti mutuo destruant: & nos confirmant.

Nam, si Ioan. 6. agitur de Eucharistia (vt vere docent Orthodoxi, & assentiuntur Calvinistæ Gallicani, cum Hussitis: Ergo, ex dictis Christi licet vna species: p. odestque tantum, quantum vtraque. Nam Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Si non agitur: ergo temerarij sunt omnes Hussitæ quidem, afluendo hoc dogma inde, vbi nulla de eo mētio: Lutherani item & Calviniani: idem dogma tamca amplexando.

In Eucharistico similitudine.

In hoc specietur in præcepto.

Hæretici certant se cum & sub iudicio suo est aditue.

Orthodoxi veritatem docent: et ex dictis Domini.

intruens in caelum, benedixit & fregit panes, & dedit discipulis suis, ut poneret ante eos: Ad hæc non intelligenda sunt de actione Eucharistica: ergo nec illa in Emaus. Sequela negatur. Quia r. nullus vnquam SS. Patrum id factum, Mar. 6. interpretatus est, vt Eucharisticum: sed vt merum miraculum. At in coena edixit: Hoc est corpus meum.

3. Effectus. In Emaus, effectus ipse, & Patres declarant esse Sacramentum, non miraculum. Quod autem hæretici comminiscuntur, vsum Dominum singulari modo frangendi panem, ac si cultro sectus esset, fabulæ sunt & logi. Alij contententur fuisse Sacramentum: sed synecdochicos, sub vna specie intelligi & alteram. Sed quo probant: dicunt: & hoc tantum.

4. Sacrificatio sub vna tantum. Obijciunt: Si in Emaus dedit vnam Dominus: ergo & vnam solam consecrauit: sed hoc apud Romanos est factum nefas. Respondeo. Ex natura rei potest vna consecrari sine altera. Idque in Emaus factum. At ex iure Ecclesiastico non licet.

PARS IV.

De vsu vnius speciei Apostolico.

I. *Ex vsu Apostolorum. Hoc liquet 1 Testimonio vno.* Apostoli quoque dictum, factumque Domini sunt imitati. 1. Actor. 2. *Erant perseverantes in doctrina Apostolorum, & Communionem fractionis panis, & orationibus.* Hic agi de Eucharistia fatetur hæretici. Luth. serm. de Euch. Kemn p. 2. Exam. Calu. 4. Inst. ca 17 §. 35. & alij. Liqueat

1. Quia fractio panis coniungitur cum doctrina & oratione, tanquam res sacra cum rebus sacris 2. Syriace legitur: *Et communicabāt in precibus, & fractione Eucharistica.* Vt fatetur B. za, & Pleissæus. 3. Sermo est ibidem de primum conuersis ex Petri concione Neophytis. Vnde mos. stis statim à Baptismo dari Synaxim 4. Parua laus primitiuo Christianorum zelo fuisse perseverare in cibo corporali.

2. Item altero. 2. Actor. 20. *Vna Sabbati cum conuissimus ad frangendum panem, &c.* Et hic agi de Eucharistia fatetur Caluinus, Beza, Kemnitius p. 2. Exam. 2. & alij. Et liquet 1. Quia illa prima Sabbati erat Dominica, ait Iust. Apol. 2. & Aug. epist. 86. qua fideles communicabāt. Atqui nulla ibi mentio calicis. Ergo sub vna

est communicatum.

Itud: *Per Synecdochem* subaudiri calicem: Figmentum est 1. Pari enim modo afflimes Dominum in deserto vini etiã eadus aliquot multiplicasse cum pane. 2. Dein cum Lucas ter solius panis in vsu Eucharistie meminertit, incredibile fit in re tanta ipsi synecdochicos loqui libuisse.

3. Demum Iudæi, vt recens cõuersi, in multis seruabant legem Mosaicam. Patet Actor. 21. *Vides frater, quot millia sunt in Iudæis, qui crediderunt: & omnes amulatores sunt Legis.* At ex lege abstinebant in sacrificijs a sanguine & vino.

4. Adde: quod ex ijs multi essent Nazaræi, qui ex voto nunquam bibebant vinum. Act. 18. & 21. Et tamen erant perseverantes in fractione panis: ergo solius.

5. Quod autem in Corinthiorum communicatione Paulus vtriusque speciei meminit, amantissima causa est: Quia ipsi antè ethnici consueverant vti calice demoniorum. Quo libentius communicarunt sub vtraque dein conuersi.

Ille Anne igitur & Apostoli consecrarint vnam tantum sacrificantes? Non id quidem, inquam, necesse fuit; illis tamen licebat, & exemplo Domini in Emaus, & natura rei, & formula institutionis libera, quoad vnam, vel vtramque 2. Nec solis ijs: sed Innocentius VIII. Noruegis permisit absq; vino sacrificare: teste Volat. l. 7. *Geographis.* Nam in iure Canonico fieri potest dispensatio.

Deinde quid attinet dicere sub vna celebrasse Apostolos: quando asserere licet, quod Calix semper benedicbatur cum pane: sed is non semper distribuebatur, vt panis. Vnde 1. Corinth. 10. *Calix benedictionis, cui benedicimus. De pane autem sic: Panis, quem frangimus: nimirum ad distribuendum.* Ideo infra: *Vnus panis, & vnum corpus sumus: qui de vno pane participamus.*

PARS V.

De vsu vnius speciei Ecclesiastico.

Nvquam Ecclesia seu Orientalis, seu Occidentalis reprehendit Communionem sub vna: ne quidem in hæreticis Manichæis: Quin horum etiam causam abstinenti à specie

cie vini, vt hæreticam, damnauit. Nam ait Aug. l. de hærefib. c. 46. *Vinum non bibunt dicentes, sed esse principium tenebrarum.* Cumque eodem libro complures eorum hærefes enumerasset, ac damnasset: vt & Leo ser. 4. de Collectis, & serm. 5. de ieiunio: ne verbo tamen innuisset, eos sub vna communicando errare. Adeo communiter id, & indubitate licebat. 2. Quin Leo Papa ser. 4. de Quadragesima ait: *Ore indigno Christi corpus accipiunt* (Manichæi) *Sanguinem autem redemptionis nostræ haurire omnino declinant.* Qua causa pro cõcione mouit, eos pro Manichæis habendos, qui semper à calice abstinerent. Secus de ijs censendū, qui aliquando duntaxat abstinerent. Nā ex Africa profugi Romæ degebāt: Manichæi plures.

At vero quod orthodoxi aliquando non sumerent Calicem; ideoq; non satis ab Manichæis latitantibus internosci possent, hinc Gelasius Papa edicto prohibet abstinentiam à calice, mandatque communionem sub vtraque lingulis vsurpandam. Vt est de consecra. Comperimus. distinct. 2. *Diuisio vnius, eiusdemq; mysterij sine grandi sacrilegio non potest prouenire.* Nam Manichæi ideo diuidebant sacree abstinentiam: quod docerent vinū se esse draconum; Tum, quod negarent Christum verè mortuum, verumque sanguinem profudisse.

Constantinopoli ex manibus S. Chryostomi communicauit hæretica, vt lateret. Teste Cas. Baron tom. 5. an. 400. ex Sozo. & Niceph. Eucharistiam, vt moris, excepit manu; ab; paratum alium accipit à famula, vt comedere videretur. At hic in ore lapidescebat, vt lapis impressa dentium vestigia referret. Territa supplex ad Chryostomum aduolat, rem falsa omnem, lapidem exhibebat. Ergo communicatio sub vna vulgariter fuit vsitata.

Ex Com. munionem domestica.

II Communio domestica frequens olim fuit, accepto corpore Domini, ait Tert. lib. de Orat. & reseruat. vtrumq; saluum est. & participatio Sacrificij, & executio officij. 2. Idem l. 2. ad vxorem: *Non sciet maritus, (infidelis) quid secreto ante omnem cibū gustes. Et si scierit panem, non illum credit esse, qui dicitur.* De eadē reseruatione domestica Eucharistiæ plures plura Patres, Basilius, Cyprianus, Hieronymus, Augustinus, &c. Frequentata fuit igitur antiquitus communicatio sub vna.

3. Nam disertè Atha. Apol. 2. contra Arianos, ait nullum calicem seu mysticum poculū vsquam reperiri, nisi in Ecclesia.

4. Quare si domi licitus fuit vnius vsus, ergo magis in Ecclesia. Nam, *An alius in publico, alius in domo Christus est? Quod in Ecclesia non licet:* ait S. Hieronymus in Apol. ad Pamachium pro libris suis contra Iovinianum.

Kemnitius ait, in Ecclesia fideles calicem prægustasse: dein panem sumpsisse priuatim. *Cui occre-⁷ At dicit, non docet. Fingit. Plebs vult, mutant sectarj* *liercularum & idiotarum abusus fuisse: ideoq; demū ab Ecclesia abrogatos.* Peruersa veritas est ipsa falsitas. Abrogatus est abusus prisci vsus boni: & hic propter illum. Sicut hodie vsus vtriusque speciei propter eiusdem abusum hæreticum: non propter ipsummet per sese licitū, iustum, sanctum.

III. Peruetus fuit vsus Communionis laicæ: quæ Clericis in pœnam enormis delicti decernebatur; ablata clericali. Nam ante mortem laici vna, clerici vtraque communicabantur. Felix l. 3. Ep. st. 1. c. 2. Et Conc. Sardic. c. 2. Nisi malis laicam dicere eam, quæ extra chorum dispensabatur in plebem Communio. Quo in pœnam remittebantur rei Clerici. Nam in choro Clerus Synaxes agebat.

IV. Multa præterea maiorum instituta, nostri propositi luculentissima testimonia. i. *Cum Domum ex iusmodi sunt vsus Præsanctificatorum: quæ conglobatis apud Græcos per hebdomadam: apud Latinos alijs. die Veneris Sancto porrigebantur.*

2. Afferuatio Sacramenti tempore longissimo, quo tantillæ vini species acclerent.

3. Puberum communicatio: quibus reliquis communicatis cæteris, diuidebantur.

4. Gutta instillatio in ora infantum.

5. Aegrorum sub vna panis communicatio.

6. Eucharistiæ missio in occursum, Romæ Episcopis ad urbem aduentantibus fieri consuetu.

7. Quid: Cum vna in Missa plures vno benedici calices haud liceret; nec repetere actionem consecrationis: nec calices libræ vnius pondus excederent: vix capi sat potest, quem admodum vnus orbi toti sufficere calix quieuit. Vt ad vnam sæpè fuerit necessariò acquiescendum speciem. Neq; hoc difficulter ijs; qui credebāt constāter, nō modū, sed rem spectari oportere; quæ eadē sub altera, ac sub vtraq; confertur.

R r s Quos

8 Quot vero, & quanta incommoda secum importaret vtriusque necessitas? In populo numerosiore quotusquisque participare integrè mysteria quiuisset.

9. Quot non casus, effusiones, aliamque irreuerentiam interuenire necesse fuisset.

10. Malè abstemijs. Miseri Nortvvegi, Ruthenique: quibus & vinum deest: & si adsit, ex cœli terraque genio mox accescit.

Quare qui rem vnã omnium maximè post Baptismum necessariam instituit; eandem per adiunctum modi præceptum restringere noluit; quo minus abiret in vsum, pro salubritate sua facillimum, pro sanctitate religiosissimū, pro necessitate communem, atque in rerum omnium mutabilitate constantem, in casuum varietate securum.

PARS VI.

De fructu Eucharistico quid Lutherani, & Caluianus?

Fructus Eucharistia:

1. Christianus ex vna specie.

2. Lutheranus fructus ex vtraque.

Disquiratur & inuenitur minus habens.

NEC minor ex vna fructus, quàm ex vtraque manat. Quia Ioan. 6. *Si quis manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Et infra. Non sicut patres vestri manducauerunt manna, & mortui sunt. Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.* Hæc Dominus. Quæ aduersarij? Ista ex viri optimi Becani ratiocinatione subijciam meo compendiatâ stylo.

1. Lutherani vnum ac totum fructum esse volunt istum: Vt fides nobis excitetur, aut confirmetur. 1. At quæ fides? Quæ est fiducia, a iur, qua quis certo persuasus est, peccata sibi gratuito remissa per merita Christi iuxta diuinã promissionem 2. Atque huius causa instituta esse Sacramenta, vt sigilla promissi, quorum aspectu vel vsu dicta suscitetur fiducia.

Atqui, inquam, huc vtraque species non est necessaria: vnaque præstat idem. Ergo frustra vrgent vtramque. Nam ea fides excitatur vel auditu verborum, vel aspectu, vel sumptione Sacramenti. 1. Si auditu, iam sufficit vna, quia eadem laici verba audiunt ad vnã summam, quæ ad vtramque.

2. Si aspectu solo: ergo vtriusque sumptio haud necessaria, sed sufficit ostensio ab Sacerdote facta. Neque vel vnã opus sumere: sat est vtramque spectasse. Dicent: vnã excitat vi-

sa fidem, vnaque altera confirmat eandem. At illa excitata fides per vnã aut est vera iustificans, aut non est. Si est: ergo iam verè remissa peccata sunt, nec opus alia remissione: quare nec visione altera alterius speciei. Si non est vera fides ex visu vnus: quid ergo est? aut quid prodest?

3. Sin verò nec auditu, nec visu; sed sumptione vtriusque fides excitanda erit, cū in hac sint quatuor: primo, actio sumendi: secundo, fides interna sumentis: tertio, species panis ac vini: quarto, corpus & sanguis sub speciebus: quid horum excitationem illam conficiet?

1. *An sumptio:* At hæc vnus vel fit cum fide præuia, ergo eam non excitat: vel excitat subsequente, ergo & pro remissione sufficientem: sicque altera species est superuacanea. Si insufficientem, ergo mutilam ac mancã.

Itaque sumatur & altera species, excitat & ipsa fidem: Num poterit maiorem, quàm altera: cur, & vadè? Si parem, erit vtraque mancã: & similis ab vtraque remissio peccatorum. Nihil maluit ambabus imperfectis vnã conflare perfectã. At hæc conflatio aliam ipsis incommodorum, absurdorumque nubem constat, & paluerelentissimam & iordidam: in qua proteritum nihil videant. 2. Quid ergo fidem eis excitabit iustificantem?

2. *An fides interna sumentis:* At sic fides seipsam excitaret, & existeret ante.

3. *An species vtraque simul?* An res vtraque corporis & sanguinis: At iam supra docui hæc ipsos habere rem mortuam, ideoque nullam: quia diuisam. Proinde & species vtraque est quæque vacua. Quam igitur res mortua excitet, confirmetque fidem? Nempe mortua mortuã. Et vero quid poterit species, cū nulla sit vquam res? Nullus igitur cœnæ est fructus Lutheranae.

II. *Caluianus* quis? Dubia ipsimet hic 0-3. *Caluianus* in 1. Cor. 1. affirmat: *Concludo, ait, reatm canuliter, vt vulgo loquuntur, nobis in cœna dari corpus Christi.* Negat idem in consensione de re Sacramenti. *Quia tamen, ait, Christi corpus finitum est, & cœlo, vt loco continetur: necesse est, à nobis tanto locorum intervallo distare, quanto cœlum abest à terra.* Item Plessausl. 4. de Eucharistia, cap. 3. negat: At autem cap. 2.

2. *Dubius est modus manducationis & bibitionis.*

tionis Christi. 1. Calvinus 4. Inst. c. 17. §. 5. ait. *Credendo manducari Christi carnem: quia fide nos ter efficitur eamq; manducationem esse fructum, effectumq; fidei dico.* 2. Aliter Plessæus l. 4. c. 3. *Cibus in sacra cœna, sicut in sacro lauro. Et utrobique Christus eodem modo. Ut Christus proinde in sacra cœna non aliter, quàm in baptismo suscipiatur, gustetur. Et quomodo? Non aliter, aut alibi, quam in verbo Dei, id est, sola fide.*

3. Dubius & fructus est manducationis. 1. Nam Calvinus ait ibid. *Hinc sequitur, ut nobis secure spondere audeamus, vitam æternam nostram esse, cuius ipse (Christus) est hæres. 2. nec regnum caelorum, quo iam ingressus est, posse magis nobis occidere, quam ipsi.* 3. *Rursum peccatis nostris non posse nos damnari. At aliter Plessæus l. 4. c. 1. Sacramenta nostra veteribus quid præstant? Responsio in promptu est. Sermonis Prophetici, & Apostolici eadem virtus. Christus utrobique sibi ipsi par & similis. Idem de sacramentis utriusq; populi dicendū. Hæ! Quam Iudæo par Christianus: Quem is ex Agno paschali: eundem hic è Sacramento fructum percipit. Vah!*

Ita impij: ita diuersi in istis: at in vtraq; specie postulada cœcordes, & importuni sūt. Cur? An, quod plus sub vtraque, quàm vna?

1. At sub neutra ijs Christus præsens est. Et Plessæo tantum in Eucharistia, quantum in Baptismo manducatur. At in hoc sufficit vna meritis: trina nil est necessaria: ergo & in illa species vna satis: altera nil opus est.

2. Imò, cum secundum Calvinistas, omnes fidelium proles contineantur sub hoc tere promissa vitæ æternæ, nil ijs opus est baptisimi vna, vel trina aspersione: ita nec vna, vel vtraq; specie cœnæ. 3. Adde cū prædestinati habeant in seipsis eam fidei certitudinē (ut volunt) quid fructū fidem illā quærit in Eucharistia, quæ habent ante? Ut neutra sit opus specie. Frustratur vtramque postulant.

Attu, Plessæe, audi iam Augustinum in Psal. 7. *Sacramenta, inquit, non sunt eadem. Quia alia sunt sacramenta dantis salutem: alia promittentia Saluatorem. Sacramenta noui Testamenti dant salutem: sacramenta veteris Testamenti promiserunt Saluatorem. Ista hæretici. Quid nos?*

1. 1. Eucharistiæ institutæ finis & fructus est

animas viuētium Deo nutrire, & corroborare per gratiam: non mortuos Deo reuiuificare. Nam ideo dicitur *Cibus, potus, esca, viaticum:* quæ viuētium sunt, non mortuorum.

2. Inter corporalem & spiritualem nutritionem hoc interest: quod illa fiat cibo & potu, ut reb⁹ diuersis: hæc re vna, quæ simul sit & cibus & potus. Itaque ut Christus totus sub vna continetur: sic & comeditur ac simul bibitur vna sumptione sub vna specie. Nam in spiritualibus ac Scripturis esurire, sitire, edere, bibere, indifferenter sumuntur. ut Math. 5. *Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur.* Ioan. 6. *Ego sum panis vitæ, qui venit ad me, non esuriet: & qui credit in me, nē sitiet unquam.*

3. Iam quid est, quod Brentius in Confess. V. Virt. abstemijs Communionem licere aiat sub vna: Phil. Melancthon lib. de vsu Sacram. Ruthenis vino carentibus uti mulla aut medone concedat, cum vtraque; & alij sacrilegos esse clamitent, qui sine specie vini communicant: Si sub vna communicare sit lege diuina prohibitum, qui audet potestue Brentius vnā abstemijs indulgere? Nec enim homini fas, aut potestas in pure diuino iure dispesādi.

4. Porro quod Ecclesia tempore Gelasij vtramque mandarit, prohibuerit vnā in vsu vulgari, ob Manichæos: Et contra, tempore Concil. Constantiensis vnā mandarit, vtraque prohibuerit ob Hussitas: id licitè fecit. 1. Quia species iure diuino sunt liberæ relicte. 2. Quia vtraque non est de essentia Sacramenti: sed de accidente.

5. Quæ aut nō sunt de essentia Sacramentis nec iure diuino sunt ordinata: in ea potestate habet Ecclesia. Neque etiam vsus rei permanentis, ac per se subsistētis est de essentia eiusdē: quippe re ipsa posterior, & eam consecutus. Itaque tam sub vna est totus, quam in vtraque Christus. 4. Quia idem & fructus est. 5. Quia per vnā & Abstemijs, & vino carentibus populis, & effusionum periculis est certius consultum. 6. Quia similiter olim de vna, deque trina meritis Baptisimi fuit ab Ecclesia depositum. Trina fuit à Canone 49. Apostolorū mandata, ob negantes Trinitatem hæreticos. Vna longe post in Conc. Toletano 4. Can. 5. fuit præcepta: ad designandam Vnitatem mortis Christi: ob rebaptizatores hæreticos.

PARS VII,

Obiectiones hereticae de praecepto Institutionis.

Adversus iam allata, quaedam urgent alia adversarij. I. Hussitae obtendunt praecipuum utriusque in istis Ioan. 6. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* At respondetur 1. Praecipit hic Dominus substantiam sumptionis: quae consistit in manducando corpore Christi, & bibendo sanguine: Non modum, qui est in vna, vel vtraque. Ratio est. Quia toto eo capite nulla fit mentio vini, vel calicis: at plurima panis.

Deinde *Caro & Sanguis* voce sunt diuersa: at re ipsa sunt in Christo indiuisa: vt qui carne: is sumat & sanguinem, viceque versa.

Adhuc *manducare & bibere* in spiritualibus promiscue sumuntur, & pro eodem, vt supra. Hinc 1. Cor. *Lac potum vobis dedi.* Et cap. 9. *Quis pascit gregem, & de lacte eius non manducat.* Item Plal. 68. *Dederunt in escam meam sel.* Matt. 27. *Dederunt ei vinum bibere cum selle mixtum.* En edere & bibere de re dicuntur eadem.

2. Per vocem *panis*, Ioan. 6. Dominus intelligit vel speciem panis solam: aut se ipsum. Si prius; iam Hussitae Calvinizant. Si posterius: ergo sub pane intelligitur corpus & sanguis, Vnde *Qui manducat hunc panem, id est, corpus & sanguinem: vivet in aeternum.*

3. Lutherani, & plerique Calvinistarum negant (quamquam falso) Ioan. 6. quicquam agi de Eucharistia Nos vero dicimus agi de cibo. 1. Materiali manna, & panibus à Domino multiplicatis. 2. de Spirituali: Vt, *operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam.* 3. Et de Sacramentali. Vt, *panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.*

II. Lutherani obijciunt. Praeceptum est, *Hoc facite in meam commemorationem,* Luc. 22. Sed distribuit ipse vtrumque: Ergo tenemur ad idem Respondeo, Lutherani pertendunt id pertinere ad oēs: Calunniani ad solos Ecclesiae ministros: Digladianturque inter se atrociter. Prius litem dirimant: quam incertum obiectent. 2. Lucas & Paulus aiunt id Soli: & post datam speciem panis, non post Calicem. Paulus vero

post calicem conditionate id repetit: *Hoc facite, quotiescumque biberitis, in meam commemorationem.* Hic mandatur commemoratio: mortis: non bibitio: quae libera relinquitur. Si tamen fiat: fiet in commemorationem mortis Domini.

III. Calvinistae, velut praecipuum, urgent istud Matt. 26. *Bibite ex eo omnes.* Responder Marc. 14. *Et biberunt ex eo omnes.* Lucas 22. explicat dicens: *Accipite, & dividite inter vos.* Quare: Vbi ergo Dominus praecipuum dedit, si sibi non dico, de vtraque specie nusquam. At de re Sacramenti, Ioan. 6. *Nisi manducaueritis.* Et illud 1. Cor. 11. *Accepi à Domino, quod & tradidi vobis: non est praecipuum, sed traditio.* Sicut & istud ibidem: *Cum convenitis ad manducandum, invicem expectate. Si quis esurit: domi manducet.*

Quae caetera Vitiligatores afferunt nugamenta, sua ipsorummet vanitate solvantur in nihilum; Christiani pie sentientis, & credentis animo indigna: indigna ingenio: anutilia vulgus: noxia popello.

Constat igitur, usum Eucharistiae sub vna specie nequaquam esse contra, sed vel maxime secundum faciem Scripturam. 1. Non contra figuram. 2. Non contra Christi doctrinam Ioan. 6. 3. Non contra Institutionem Domini. 4. Non contra usum institutionis à Domino ipso usurpatum. 5. Non contra doctrinam & usum Apostolorum. 6. Non contra usum Ecclesiae, & omnium saeculorum: Sed istis omnibus constanter esse conformem. Ergo iuste licitum: tamen non praecipuum. Superest vt dignè & crebriò sacras obire Synaxes studeamus. Quo de breuiter pro clausula.

PARS VIII.

De digna ad Eucharistiam accessione, et quae necessaria.

Lutherus tria asserit infanda. 1. Principè Eucharistiae effectum esse remissionem peccatorum mortalium. 2. Hoc digniorem esse communicaturum, quo grauiorù peccatorum sibi conscium. 3. Non opus confessione: sed fide esse peccata sibi remissa. Caeteri primò propugnant, & tertium. De quo supra parte VI.

At istud isti contra Scripturam 1. Ioann. 6. talia reperiuntur: *Non esuriet: Non morietur:*

Vivet

Vinet in aeternum: In me manet, & ego in illo. At hæc sunt amicorum Dei viuentium: non in peccatis mortalibus mortuorum.

2. Ioan. 6. *Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. At absurdum est mortuis dare cibum & potum: cum nutriti non queant. Sanis datur, vt conferentur: ægris, vt roborentur Sic Eucharistia, &c.*

3. Figuræ id præmonstrant. Efus Agni pascualis non licitus erat nisi purificatis, & Israelitis, aut circumcisis profelytis. Num. 9. 2. Par. 30. Panes propositionis dabantur liberis ab re vxoria. Reg. 21. Et qui aliqua pollutus immunditia edebat de carne Sacrificiorum, peccabat anima eius de populo. *Leuit. 22.*

4. In N. T. Dominus ante lauit pedes discipulorum, quam datet Sacramentum. *Matt. 21. Prodigus, (in exemplum) Luc. 15. p. ius reconciliatur patri: ornatur: tum ad s. m. vituli saginati admittitur. Vnde Amb. l. 7. c. 66. in 15. Luc. 5. Vnus Panis, & vnus Corpus sumus. qui de vno pane participamus 1. Cor. 10. c. 17. Communicatum esse debent vniti cum Deo, & Christo capite, vt viua membra. Et cum Ecclesia & inter se. Teste Aug. *Tract. 26. in Ioan* Ratio, quia Communicatio est significatio & professio trinæ istius Vnionis: At qui in peccato sunt, ab vnionum earum vna absunt. Ergo indigni.*

6. Ideo Probet seipsum homo, & sic de Pane illo edat. *Qui enim manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Aduersarij hæc probationem referunt ad solam fidem specialem de sibi iam remissis peccatis. At fingunt. Nam Apostolus ibidem arguit conuenientes ad manducandum diuites, post sumptam Eucharistiam, splendide epulari, (quæ intemperantia est,) pauperesque deserere exclusos: (quæ immisericordia & superbia est:) scandalizare Ecclesiam: & profanas epulas miscere sacratissimis: (quæ profanatio est.) Ideo ait: *Alius ebrius est: alius esurit. Et: Nunquid domos habetis ad manducandum, & bibendum? Aut Ecclesiam Dei contemnitis, & confunditis eos, qui non habent? Demum: Itaque fratres, cum conuenitis, inuicem expectate. Si quis esurit: domi manducet: vt non in iudicium incidat. Quare super talibus probet seipsum homo, &c. id est, conscientiam peccatorum suorum inspiciat: & quæ expian-**

da, expiet: ne manducet indigne.

6. Traditio, & Sanctorum Patrum consensus testatur id ipsum. 1. Nam in Græcorum Liturgijs iam inde ex æuo Ecclesiæ primæuo proclamabat Diaconus: *Sancta Sanctis. Quo non Soli arcebantur Catechumeni, vt Kernitius confingit: sed quicumque peccatores: vt sanctus Chrysostomus testatur hom. 16. ad pop. Ant. 2. Iustinus in Apol. 2. *Alimentum hoc apud nos appellatur Eucharistia: quod nulli alij participare licitum est: quam veram esse nostram doctrinam credendi. &c. & ita, vt Christus tradidit, viuenti.* 3. S. Cyprianus l. 3. Epist. 14. arguit eos, qui admittebant ad Eucharistiam nondum absolutos: *Nondum, ait, poenitentia acta, non lum exomologesi, nondum manu eis ab Episcopo, & Clero imposita, Eucharistia illis datur. Cum scriptum sit, qui ederit Panem, aut biberit Calicem Domini indigne, reus erit, &c.* Idem toto libro de lapsis exemplo ostendit, quam sit perniciosum cum peccati conscientia communicare. 4. Ambr. l. 6. in 9. Luc. c. 36. *Vbi que mysterij ordo seruatur: vt prius per remissionem peccatorum vulneribus medicina tribuatur: postea alimonia mensa cælestis exhibet. Idem nec vel Imperatorem Theodosium ad communionem admisit: nisi acta prius poenitentia.* S. Chrysostomus cum alibi, tum in Epist. ad Ephes. ista: *Cum tali puritate accede semper. Regem vni que non audeas osculari, si os tuum olet grauiter: & Regem cælorum impudens oscularis anima tua vitijs olente? &c.**

6. August. *tract. 26. in Ioan. Innocentiam ad altare portate. Rationes afferit efficaces Bellarm. tom. 3. l. 4. c. 28. quas sciens præterco.*

FINIS APPENDICIS
De SS. Communione.

R 1 1

CON-